

Jak se opovažuješ „stavěti proti nebi ústa svá“?^{2/} Anebo snad jsi neslyšel čísti: „Se svatým svatý budeš,“^{3/} a kdo s nevinným kráčí, bývá veden Hospodinem. Kéž se tě netkne sykot tohoto úskočného jazyka, králi, nýbrž jako přítel náboženství s důvěrou řekni: „Ó bych já zemřel smrtí spravedlivých a dokonání mé ó by bylo jako i jeho!“^{4/} a oni závistníci spásy tvé budou se vyznávati v uzavření, „v němž není žádného řádu, nýbrž věčná hrůza“.^{5/}

^{1/} Dalimil (kap. XCV, 9—14):

Pak se je král Bohu slúžiti,
boží čest mnohým činem ploditi:
kláštery rozličným zákonníkom staviše,
almužny veliké činieše,
mši mnoho rád poslucháše,
hodiny jako kněz říekáše.

A nadpis této kapitoly v německém překladu je: Von der paffin konig.

^{2/} Zalm 72. 9.

^{3/} 2. kniha královská 22. 26.

^{4/} 4. kniha Mojžíšova 23. 10.

^{5/} Kniha Jobova 10. 22.

Pokud byl našivou král, on tohle přecasto říkal:
„Řád, jemuž srdce dávám, jest řád můj cisterciácký;
dobře já řád ten znám a podpory jeho si žádám:
je tak velký a svatý ten řád, že to nemůže slovy
vyjádřit žádný člověk a také ne uvážit srdcem.
Pochvaly květu je pln, leč chudě proslulý klamem,
se srdcem holubičím on žije v oděvu ovčím.
Před všemi přednost mu dávám, své věci i sebe mu vzdávám.
Důstojnou odměnu za mne rač dáti mu, laskavá Panno,
syťic ho na onom světě; mně pokrmem on je zas tady.“^{6/}

^{6/} Srv. i pozn. v zadu.

SLAVNOST KORUNOVACE
SLAVNÉHO VÁCLAVA,
KRÁLE ČESKÉHO

Byl by to herojský rozměr a báseň velikolepá,
již by teď ukout mohla má mysl a dovedla napsat
o velkých, slavných činech, jež zběhly se v nedávné době,
žezlem zdobený král když slavnostně korunu přijal.
To by má mysl psát chtěla, jen kdyby ty schopnosti měla.
Tak je to, strpení měj, vždyť úplně prázdné má schránky,
takže jen vědění málo v nich skrytého dovedu nalézt.
Dobrou však útěchou je mi, co filosof Seneca říká:

„Největší druh slávy je podlehnouti tomu,
kdo je hoden chvály, a když výtečnost chvá-
leného převyšuje síly řečníkovy.“^{1/} Milosrd-
ným řízením mírumilovného krále, který se-
stoupiv z vysokého sídla nebeského v podobě
lidské do údolí naší bídy, přišel „zvěstovati
a dáti na zemi pokoj lidem dobré vůle“,^{2/} na-
stal v království Českém po bouřných mra-
cích nesvárů milý jas pokoje a míru, v králi
přirozeném vznikla radost nad vytouženým
dobrodiním Božího daru, lid království měl
ze svého krále převelikou radost a potěšení.

Když tedy byly takto zmírněny chlady
protivenství mírněji vanoucím vánkem Štěs-
těny, když vyrážely v zemi království České-
ho květy potěšení a na přirozeného krále se
s důvěrou usmívaly příznivě vzrůstající úspě-
chy, jal se dědic království z vrozené sobě žíly
velkorysosti v ušlechtilém duchu přemýšleti
o slávě předků, zvěčnělých králů, sám krá-
lovský syn, a horlivě o tom v prozíravé mysli
rozumně přemýšleje, mlčky uvažoval, že by

^{1/} Seneca, Ep. 102.

^{2/} Lukáš, 2. 14.

naprosto vyžadovalo jeho postavení, ba že by nejvíce příslušelo ke cti království to, aby dobrodiním zákonitého posvěcení, ozdoben okázalou nádherou, přijal korunu a žezlo království a slavnostně vstoupil na trůn otců svých a řádně dostal titul královský skutečně i podle jména. Toto přání královo — jako závěr tiché úvahy — bylo veřejně vyhlášeno a od všech, kdož je slyšeli, schváleno. Neboť jak se mohlo nelíbiti to, k uskutečnění čehož už dříve přesvědčivě pracovalo povzbuzující připomínání všech pánů, šlechticů a měšťanů?

Když tedy všichni jednomyslně souhlasili a spolu se radovali nad dobrým předsevzetím svého přirozeného pána, byl od nich určen

den a termín královské korunovace dosti daleký, aby byla k tak významné slavnosti obstarána bohatá hojnost všech věcí. Vědouc pak moudrá zbožnost krále, který měl býti korunován, že všechna moc pochází od Boha, protože on je „král králů, pán panujících“^{3/} a kníže králů pozemských, a že podle svědectví krále Šalomouna je v ruce Boží každý král a srdce královo^{4/}, a kamkoli bude chtíti, je obrátí, aby postupně vystoupila na vrchol svého království, jala se nejprve „hledati království Božího“.^{5/}

^{3/} 1. epištola sv. Pavla k Timoteovi 6. 15.

^{4/} Podle Knihy přísloví 21. 1.

^{5/} Matouš 6. 33.

Nejednal hloupě král a bez uvážení v té věci,
neboť co toužil získat, to dostával s pomocí Boží.

Hned tedy poslal král slavnostní vyslance slavnostně vypravené k Svaté stolici apoštolské, kde sídlí moc svazovati a rozvazovati, k panu papeži Bonifácovi VIII., který vydal šestou knihu Dekretálií, proto, aby předně dostal svaté požehnání od apoštolského pána a aby pravá matka, římská kurie, dobře znala zbožný úmysl krále jakožto poslušného syna. A zanedlouho se vrátili poslové s radostí, spokojeni výsledkem své cesty, neboť jak bylo poručeno, přinášela králi podle přání pečlivá věrnost jeho vyslanců pozdrav a milost apoštolského požehnání a svolení ke královskému úmyslu.^{6/} Také přinášeli titíž poslové apoštolský list bulou opatřený, v němž se udělovala ctihodným otcům, pánům opa-

tům Heidenreichovi Sedleckému a Konrádovi Zbraslavskému plná oprávněnost apoštolské moci, že mají tohoto krále zároveň s jeho manželkou Jitkou, kteří mají býti co nejdříve korunováni, z moci samého nejvyššího biskupa rozhřešiti ode všech pout vyobcování,^{7/} jestliže snad do nich upadli, a od zápletek všech jejich hříchů, aby tak očištění ode vši poskvrny vin mohli s čistým svědomím přijmouti svatou svátost královského pomazání.

^{6/} Papež udělil svolení bulou ze dne 31. března 1297 (Regesta II, č. 1745); mezi posly ke kurii byl také Petr z Aspeltu, od nedávna biskup basilejský a kancléř český.

^{7/} Tato listina se stejným datem jako předešlá je v Regestech II, č. 1746.

Králi již očištěnému a s pokorným srdcem je dáno
svátostně pomazání, jež se zákonem je shodné.

Potom oznámili královští poslové věc králova úmyslu nejdůstojnějším panu Gerhardovi, arcibiskupovi svaté stolice mohučské, do jehož úřadu patří korunovati české krále, a vložili mu, jak a k čemu si král žádá jeho ctihodné osobní přítomnosti. A metropolita je laskavě přijal a ještě laskavěji bez odporu se souhlasem vyhověl jejich žádosti jednak pro posvěcení královské, jednak pro vlastní odměnu. Neboť protože nikdo není nucen sloužiti na vojně na vlastní žold, udělují králové čestí, když přijímají korunu, štědře podle osvědčeného zvyku svým korunovatelům sto

hřiven nejčistšího zlata.

Avšak v oné době se naskytl této královské záležitosti dosti značná překážka, protože ten arcibiskup byl skrze Apoštolskou stolicí zapleten do osidel suspenze z úřadu a interdiktů. Po předchozí rozumné poradě byli znovu posláni vyslanci k papeži, a abych shrnul obšírnou věc do stručných slov, vyslaní poslové dosáhli splnění žádaného přání a při návratu získali pro mohučského metropolitu takovou milost, že smí plně vykonávat svůj úřad aspoň v onen den, v kterém se má slaviti královské korunovační posvěcení.

vace dosti da-
mné slavnosti
a věci. Vědouc
terý měl býti
cházi od Boha,
panujících“^{13/}
že podle svě-
ce Boží každý
lí bude chtíti,
pila na vrchol
e „hledati krá-

15.

mu a Konrá-
vněnost apoš-
krále zároveň
í mají býti co
amého nejvyš-
ších pout vy-
nich upadli, a
, aby tak očiš-
í s čistým svě-
st královského

31. března 1297
urii byl také Petr
ý a kancléř český.
předěslá je v Re-

a této králov-
skážka, protože
tolskou stolicí
řádu a inter-
: poradě byli
eži, a abych
ých slov, vy-
ídaného přání
ského metro-
pně vykoná-
a, v kterém se
ní posvěcení.

To natehdy stačilo arcibiskupovi i králi, který
měl býti korunován. Neboť onen den poklá-

dal každý z nich za nejslavnější v roce a tehdy
se stalo, co následuje:

Mladíci silní a vzrostlí jak četní poslové rychlí
tehdy se k dalekým místům i ke blízkým rozběhli všude,
jediné nevynechali. A s sebou si královské listy
nesli s obsahem tímto: Král hodlaje korunu přijmout
a též konati slavnost, jež došla by veliké úcty,
ukládá knížatům všem, aby s družinou ve velkém počtu
přišli k slavnosti této, tím větší radost že bude.
Taky měšťany zve, má bohatý přijíti s chudým;
nikdo ať není vyňat, neb každý z přítomných tady
dostane odměnu darem a tu si pak odnese domů.
Jedno však sdělím ti napřed jak příteli, jakmile přijdeš:
Chraň si peněžní měšec a dobře mu zadrhni uzly;
přijde-li k tobě kapsář, hned mocnou ranou ho obdař,
pozor si na něho dej, však uši mu přece jen neřež!
Slýchal jsem často jak chlapec, pak poznal i ze zkušenosti,
že vždy ze svatých porad se bez uzlů vracejí měšce:
proto ti nesmí být divné, když stejný osud tě stihne,
proto ti nesmí být divné, že krádež se sotva ti vyhne,
proto ti nesmí být divné, když zloděj tvůj měšček zdvihne;
jestli si nedáš pozor, pak věř mi, že doplatíš na to;
jestli mi nebudeš věřit, ty sám se pak přesvědčíš o tom.

DEN SLAVNOSTI A POSVĚCENÍ
PANA VÁCLAVA,
KRÁLE ČESKÉHO

❖ LXII

Když tedy byly všechny potřebné věci k oká-
zale slavnosti tak znamenitého svátku dopra-
veny skrze schopné kupce a obstaravatele
královny během dlouhé doby i ze vzdálených
krajín a v hojnosti nezhodnotitelného nad-
bytku řádně a velmi náležitě připraveny, na-
stával den očekávané radosti také přítomností
a příchodem nejctihodnějších otců a pánů,
pana Gerharda, arcibiskupa svaté stolice mo-
hučské, a Burcharda^{1/}, arcibiskupa svaté sto-
lice magdeburské, biskupů pana Řehoře
Pražského, pana Dětricha Olomouckého,
pana Albrechta Míšeňského, pana Jindřicha
Kostnického, pana Petra Basilejského^{2/}, pana
biskupa frisinského^{3/}, pana Jana Krakovského
a pana biskupa lebušského^{4/}, také přítom-
ností ctihodných otců pánů opatů jednotli-
vých řádů, cisterciáckého, premonstrátského
i benediktinského, a rovněž příchodem všech
proboštů, převorů, děkanů, kanovníků, fa-
rářů a správců kostelů, nebo ať jakoukoli

hodností vynikali, z království Českého
i z mnohých cizích krajů, nastává šťastná
hodina toužebné veselosti. Mimoto slavnou
přítomností jasných knížat, pana Albrechta
Rakouského, Bolka (Boleslava) Slezského,
knížat hlohovského, opolského a jiných vé-
vodů^{5/}, rovněž návštěvou vznešených knížat,
markrabat pana Heřmana Braniborského,
pana Oty se Šípem, pana Fridricha Míšeň-
ského^{6/} byla způsobena radost vytouženého

^{1/} Burchard Magdeburský byl cestou přepaden a ně-
kteří jeho lidé zajati; ještě roku 1298 se dožadoval ná-
hrady.

^{2/} Je to výše uvedený Petr z Aspeltu, biskup basilejský
(1297—1306), potom arcibiskup mohučský.

^{3/} Biskupem frisinským byl tehdy (1283—1311) Emi-
cho z Wittelsbachu.

^{4/} V lat. originále je: Lubucensis, což znamená Lebuš
(Lubuš), nikoli Lubek; tamním biskupem byl tehdy
Konrád (1284—1299). Mimo biskupy v kronice jmeno-
vané je listinně dosvědčena také přítomnost Theodora,
biskupa rábského, Jindřicha, biskupa merseburského, a
Jindřicha, biskupa kwidzinského (Marienwerder, Insula
S. Mariae) (Regesta II, č. 1757).

^{5/} Boleslav Svidnický, Jindřich Hlohovský, Boleslav
Opolský a snad i jeho bratři, totiž Mečislav III. Těšin-
ský, Kazimír II. Bytomský a Přemysl Ratibořský.

^{6/} Fridrich Čacký nebo Pokousaný (Friedrich der
Freidige, mit der gebissenen Wange). Vedle nich byl
také asi přítomen Albrecht, vévoda saský (Regesta II,
č. 2754, 2755, IV. č. 1909).

veselí tak slavnostního. Zvětšovala také nádeheru oné slavnosti okázalá a skvělá vznešená přítomnost hrabat mnohých zemí, svobodných pánů, rytířů a nesčíslných jiných šlechticů. Nastala tedy skvělá slavnost, protože

zasvítl den slávy, v němž zazářilo v království Českém slunce, jež bylo dříve ve mraku; nyní však záříc třpytícími paprsky vyšlo v jasotu „a shromáždění jsou“.^{7/}

^{7/} Žalm 103. 22.

Právem se sluncem zveš, ty králi z královské krve.

Tobě tedy, králi, který jsi pokládán za slunce spravedlnosti jako za vzor pravého slunce, věčné slávy, se praví: „Vyšlo slunce a shromáždění jsou.“^{8/} Kdo a k čemu? Sešla se zajisté knížata vjedno, nikoli proti Pánu a proti Pomazanému jeho, nýbrž sešla se knížata vjedno a králové, aby sloužili Pánu a Pomazanému jeho; neboť jako kdysi přišel veškeren onen lid izraelský do Ebronu, aby ustanovil Davida králem^{9/}, tak se lid tvůj a dům otce tvého, který je částí dědictví tvého, sešel vjedno, aby tě posadil na stolec otců tvých, sešel se vjedno, aby tě ustanovil vládcem a nad sebou králem svým pomazaným. Ó králi, ty jsi pán, tu pak lid tvůj a ovce pastvy tvé a modlí se dnes za tebe: „Kéž tě pomáže Hospodin Bůh tvůj olejem veselosti před účastníky tvými, kéž ti slouží třídy lidu, budiž pánem bratří svých, kdo by zlořečil tobě^{10/}, budiž mu zlořečeno, a kdo by dobrořečil tobě, nechť je naplněn dobrořečením, nechť ti dá vzrůstati Bůh můj, jako písku v moři^{11/} a daruje ti požehnání z rosy nebeské a nechť se sklánějí před tebou synové matky tvé, budiž pánem bratří svých!“

Když tedy bylo jednotné srdce veškerého lidu a jednotné přání za pomazaného Páně, totiž za krále svého, aby bylo naň vylito nejvyšší pomazání, hle, léta Páně 1297, věku pak krále Václava dvacátého šestého, v nejvyšší den letnic, které tehdy byly 2. června, v době jubilejního roku, byl za jasotu veškerého lidu v Praze v katedrálním kostele u hlavního oltáře svatého Víta mučedníka od ctihodného pána Gerharda, arcibiskupa mohučského, při čemž velmi slavnostně s po-

vinnou slušností a úctou asistovali pan Burchar, arcibiskup magdeburský, a četní jiní biskupové a slavní preláti, nejjasnější kníže pan Václav, šestý král český, spolu se svou manželkou, jasnou paní Jitkou, dcerou někdy pana Rudolfa, krále římského, po vzývání a s přispěním milosti Ducha svatého co neokázaleji a nejoddaněji po předchozím svatém posvěcení a pomazání řádně ozdoben odznaky královskými, korunou a žezlem královským.

Ó jak veliká tu radost a plesání jásajícího lidu! Ó kolik a jak četné oči radujících prolévají slzy z přehojného potěšení uvnitř vytryskující! Ti necvičenými hlasy, ale takovými, jaké jen z radosti utváří uvolněný cit, volají a pokřikují, jiní se veselím sotva sami poznávají a hymnus „Tě Boha chválíme“ zpívajíce provolávají, druzí, vidouce krále v jeho nádheře, radostí zapomněli na veškerý nápěv a jásavým křikem velmi zvučně volají křičíce: „Slávou a ctí korunoval jsi jej^{12/}, Pane,“ „a pánem jsi ho učinil nad dílem rukou svých“^{13/}, „vstavil jsi na hlavu jeho korunu z ryzího zlata“.^{14/} Zněl pak jediný hlas všech a modlitba: „Ať žije král Václav! Ať žije král Václav!“ a odcházeli vesele se slovy: „Bud' živ král na věky!“^{15/} Amen.

^{8/} Tamtéž.

^{9/} 2. kniha královská 2.

^{10/} 1. kniha Mojžíšova 12. 3.

^{11/} 1. kniha Mojžíšova 22. 17.

^{12/} Žalm 8. 6.

^{13/} Tamtéž 8. 7.

^{14/} Žalm 20. 4.

^{15/} Kniha Ezdrášova 2. 3.

Tehdy lid vesele jásá, křik jeho se ozývá dvorem, kněžstva zpěvy tu znějí tak velebně mohutným chórem; jedni tu pějí své písně a druzí zas tančí tu stále, všichni se radují v srdci i v mysli z tak moudrého krále. Říkají: „Kéž náš král vždy životem blaženým žije, kraluje v štěstí a prospěch ať vládou svou po zemi sije!“ Každý tu v radosti tone a v štěstí se na druhé dívá, všichni jsou šťastni, že lid se veselí, jásá a zpívá.

ářilo v králov-
řive ve mraku;
sky vyšlo v já-

Jaká tu veselost vládne, jež zahání smutek a žaly,
nemožno vyličít slovy; rač, Kriste, požehnat králi!

NÁKLADNÁ VÝPRAVA
PŘICHYSTANÁ KE KRÁLOVSKÉ
KORUNOVACI
A HOJNÁ NAVŠTĚVA LIDU
TEHDY PŘINÍ

LXIII

ovali pan Bur-
ý, a četní jiní
zjasnější kníže
spolu se svou
dcerou někdy
o, po vzývání
vatého co nej-
edchozím sva-
ádně ozdoben
i a žezlem krá-

esání jásajícího
dujících prolé-
ní uvnitř vy-
lasy, ale tako-
í uvolněný cit,
lím sotva sami
oha chválíme“
vidouce krále
něli na veškerý
i zvučně volají
oval jsi jej^{12/},
nad dílem ru-
hlavu jeho ko-
pak jediný hlas
rál Václav! Ať
vesele se slovy:
nen.

Aby povinný obřad korunovační a důstojná nádhera a vznešenost královského bohatství, které třeba zvučnými názvy povznášeti na nejvyšší vrchol, nebyly předváděny o trochu skromněji, nežli se patří, byl postaven pro královské pohodlí a pro dvůr mezi vrchem Petřínem a břehem řeky Vltavy^{1/} na rovině ploché a krásné palác podivuhodné velikosti a stavby z kmenů přirezaných a otesaných se sroubeními spájenými tak, jako by měly trvati na věky, a ten byl trochu do výše od země vyzdvižen vyvýšeněji, takže se do něho vystupovalo a vcházelo po schodech. Stoly i sedadla a všechno, co mohlo patřiti k slavení hostiny, podle toho, jak to mohl diktovati duch umělcův, nic z toho všeho nebylo opominuto, nadto byl i ohoz a obvod celého paláce a královského stanu potažen předrahocennými čalouny různých druhů a barev a ty byly mnohotvárně ozdobeny zlatem a stříbrem a krásnými drahokamy a nemálo zářily mezi jasnými tvářemi knížat. A tak bylo všechno to provedeno velmi okázale a dokonale. Stálo to za to doporučiti potomkům takovou slavnost, od nás jednou viděnou, kterou doporučovala i sama její vzácnost.

Ale co povíme o množství, když podle svědectví krále Šalomouna^{2/} „ve množství lidu je sláva krále“. Zajisté daleko široko rozeslané poselstvo a hlas, jenž se letem pověstí o slávě krále, jenž měl být korunován, dříve dostal do všech zemí, nedopouštěl, aby se těch přeznameníých slavností zúčastnilo jen málo lidu: neboť se tam shromáždil nesčetný lid s toužou snadností „jako písek, kterýž jest na břehu mořském“.^{3/} Na přítomnost tak nepočíteného množství zmenšila se velikost města Pražského, zúžila se šířka ulic, celé rozsáhlé místo se tím stáhlo a přeplnilo. Neboť jak si máme mysliti, že by se nestalo těs-

ným jedině místo, na které se jako do jedineho bodu křížem krážem sbíhají lidé ze všech okolních zemí?

Ó Praho, Praho^{4/}, město velikého království, raduj se a vesel, protože se nyní o tobě zpívá píseň^{5/} radosti: Na zdech tvých postaveni jsou, kteří přes celý den a přes celou noc neumlkají^{6/} ve chválách jména nového Pomazaného tvého, krále Václava, a po všech ulicích tvých zpívají všichni zpěv povýšení a blaha. Ó město proslulé, jak veliká je nyní sláva tvá a jak široké místo vladařství tvého, „pozdvihni vůkol očí svých a pohled“^{7/}, všichni tito se shromáždili^{8/}, přišli k tobě, všechny končiny už tě uctívají pro pána Pomazaného tvého, který je pomazán tobě k slávě a chvále. Ó město slavné, jak veliké nyní v tobě bohatství, uvnitř domů tvých líce a boky stěn se odívají kmentem a nachem, ulice tvé v noci, zahnavši temnoty, osvětluje pochodeň svítící zářícím ohněm, venku pak v postavených všude stanech roviny tvé se plní hojností kvetoucího pokolení rytířského. Ó jak jsou krásné stany na obvodě tvém, město přeskvělé! Tito od východu a západu, jiní od severu a jihu postavili stany své králi tvému a tobě k věčné slávě, aby synové, kteří se narodí a povstanou^{9/}, vypravovali synům svým, aby poznalo druhé pokolení a ohlašovalo mocné skutky tak slavného krále.

Ať však pochopí, čím odhad to dovede, jak veliký tam byl úhrnný součet vydání a jak veliké množství lidu, protože, jak mně vypravoval vážený muž pan Lutold, farář z Ústí nad Orlicí^{10/}, který byl tehdy obročním písařem, jen hostům a cizincům se dával od dvora královského obrok pro koně, kterýchžto koní

^{1/} Asi na nynějším Smíchově.

^{2/} Kniha přísloví 14. 28.

^{3/} 1. kniha Mojžíšova 22. 17.

^{4/} Celá nadšená chvála Prahy je sestavena z rozličných citátů z bible, buď doslovně nebo volněji převzatých a autorem spojených. Takový útvar se nazývá centon.

^{5/} Podle Žalmu 32. 3; 143. 9.

^{6/} Podle Proroctví Izaiáše proroka 62. 6.

^{7/} Podle 1. knihy Mojžíšovy 13. 14; 31. 12.

^{8/} Podle 1. knihy královské 8. 1.

^{9/} Podle Žalmu 77. 6.

^{10/} V lat. orig.: Wilhelmswerde. Ústí nad Orlicí bylo středem východočeského panství, uděleného Zbraslavskému klášteru.

počet byl sto devadesát tisíc a nad to tisíc koní, k tomu se však nepočítal obrok, který se dával četným domácím lidem a těm, kteří se počítali do denní družiny, jichž počet přece není malý. Také byly na Novém tržišti^{11/} skrytými podzemními trubkami zřízeny prameny, z nichž si jako z řeky nabíral víno, kdo chtěl. Nemohu také nikterak mlčením pominouti, že se jen v době korunovace vydalo za slepičí vejce osm set hřiven těžké váhy, a budeš-li obratným počtářem, prosím

tě, abys mně vypočítal, kolik bylo pijáků vína, kteří v době korunovace vydali jen za led pro chlazení na víno přikládány dvacet čtyři hřivny stříbra pražské váhy; až to pak vypočítáš, sem to připiš, neboť spěchám postoupiti k jiným věcem, zde se nemohu déle zdržovati.

^{11/} Prostranství od nynějšího Uhelného trhu přes Ovocný trh na Starém Městě pražském.

Tady i tamhle se zatoč, když podivné věci chceš vidět.
Raduj se s králem. Vždyť to, co nejvíc si zaslouží chvály,
všechno má králův dům, tam nikdo nechřadne v nouzi.
Všichni se radují tu a sdružují k tanci své kroky.
Mnoho pak uvidíš zde, co pod krásným vzhledem se skrývá,
mnoho tu dobrého spatříš, též zlého a pošetilého.
Mnoho je lidí zde: jsou moudří, jsou hlupáci tady,
mnoho je lidí zde: tu jinoši, dospělí tam jsou,
mnoho je lidí zde: je tolik tu rozdílných tváří!
Jsou tu i různé mravy: ten bohatství hledá, ten slávy,
jeden tu prosí dle zvyku, ten dává, aby měl úctu,
sluhové dary pánů jak soumaři na zádech nesou.
Jsou tedy poctění páni a sluhy nesmírně tíží
od krále dary. To vše je známkou té korunovace.
Nyní však o činech slyšte, jež při tom tenkrát se staly:
Se štítu na plecích páni se srážejí v rytířském klání,
jinde zas v jinošských hrách se jinoši vzájemně druží,
lámou se kopí už v letu: dej bedlivý pozor, kdo je tu
nablízku, sice to klání tě bolestně do tváře zraní.
Není tu ulice jedna, jež plna by nebyla tance.
Na jedné straně lid český a na druhé němečtí lidé,
všichni se baví dle zvyku; lid rukama radostně tleská,
neboť zde všechny Múzy své umění do služeb daly:
bubny, žaltář a kóry, též harfy a trumpety znějí,
cithara, píšťala s lyrou^{12/} zní sladkostí podivuhodnou. ^{12/} O těchto hudebních nástrojích viz vzadu
Jsou tu i všechny hry: tam tryskem běhají nazí,
chtějící obratní být, tu cení se zápasy pěstní,
kdosi tu znalecky zpívá a jiný zas přednáší básně,
některý tančí a skáče a druhý zas po rukách chodí.
Byly tam krádeže velké, však nechci už vyprávět více,
stačí se dovědět to, že všechny jsem odcházet viděl
s veselým srdcem, ne smutným, z té veliké slavnosti dnešní.
Proto teď prosme Krista, ať tohoto krále nám chrání,
ať mu svou útěchu dá a všichni ať zvolají Amen!

k bylo pijáků vína,
dali jen za led pro
aný dvacet čtyři
; až to pak vypo-
spěchám postou-
se nemohu déle

ZBOŽNÝ KRÁL VÁCLAV
ZALOŽIL NÁSLEDUJÍCÍHO DNE
PO SVĚ KORUNOVACI NOVÝ
CHRÁM NA ZBRASLAVI

❖ LXIV

Z vypravování knih Královských jsme se do-
věděli, že přemnozí králové judští nejen
za dosažení vítězství nad nepřáteli, nýbrž
i za získání čestné slávy přicházeli kdysi
do posvátného chrámu, který byl v Jeruza-
lémě, a přinášeli tam oběti a obětovali Bohu
zástupů žertvy a smírné oběti: to čteme o Eze-
chiášovi a Joziášovi. Co menšího než tito
králové judští vykonal tento král mladý a vel-
mi útlý? Zajisté nic menšího. Neboť jediný
král Šalomoun vystavěl z těch darů, které mu
zanechal jeho otec David, chrám v Jeruza-
lémě, v němž se lid klaněl. Králové tedy jud-
ští a jeruzalémští, kteří žili potom, obětovali
sice v chrámě, ale nikoli chrám, tento však
nový král nejen přinesl oběť vítanou v chrá-
mě, nýbrž i chrám věnoval Pánu za oběť.
Proto aby král nejvděčnější neupadl v chybu
nevďčnosti, věda, že nevďek vysouší pramen
zbožnosti, rosu milosrdenství a proudy mi-
losti, a také aby z obdrženého dobrodiní,
maje v dobré paměti své posvěcení a poma-
zání, obětoval prvotiny Bohu, velikému králi,
v srdci svém se rozhodl založiti a vystavěti
na Zbraslavi nový dům Páně ke cti Boha
a Panny Marie. Pospíchal tedy král s dílem,
kterým se zabýval v mysli, jež hledala vhod-
nou příležitost.

Když se tedy naplnil pamětní den a pře-
slavný obřad královské korunovace, ihned
druhého dne bezprostředně následujícího,
to je v pondělí svatodušní, které tehdy léta
Páně 1297 připadlo na 3. června, přišel nově
korunovaný král s celým dvorem a zástupem
knížat, šlechticů a všech jiných, kteří se sešli
k slavnostnímu dni, ke svému založení na

Zbraslavi časně zrána už po východu slunce
a tam král, ozdoben královskými odznaky,
hned usiloval založiti na místě přichystaném
a v základě k tomu dříve vykopaném a urče-
ném nový chrám, jehož počátek je dnes vidět.
Položil tedy pan Heřman^{1/}, arcibiskup mag-
deburský, zároveň s králem a panem Konrá-
dem, prvním opatem, přičemž sbory mnichů
stály kolem a zpívaly, s obětováním a s veli-
kou zbožností základní kámen, na kterémžto
kameni bylo zlatými písmeny napsáno: Ježíš
Kristus.

Když byl položen a oni vyšli ze základů,
sloužil jmenovaný už pan Heřman, arcibis-
kup magdeburský, slavnostně oděn v ponti-
fikálie, na místě, kde dnes stojí větší oltář
blahoslavené Panny v témž chrámě, přičemž
král seděl v královských odznacích a asisto-
vali důstojní biskupové a páni Řehoř Pražský,
Dětřich Olomoucký, Jan Krakovský, Al-
brecht Míšeňský, Petr Basilejský, Jindřich
Kostnický, Konrád Lebušský, Emicho Fri-
sinský, s největší obřadností mši o Zvěstování
blahoslavené Panny, totiž „Rosu dejte, obla-
kové, shůry“, sedm biskupů při té mši záro-
veň zpívalo Aleluja, nikdo pak, jak myslím,
kdo se zúčastnil korunovace, nechyběl při
tomto založení.^{2/}

Po skončení oné mše vystoupil korunovaný
král, drže v ruce žezlo královské, a opásal
v okruhu základu chrámu již založeného dvě
stě čtyřicet pánů a šlechticů království Čes-
kého a mnohých jiných zemí rytířským pá-
sem. Z toho zaznívá chvála, z toho sláva
na věky. Nepohrdala však zbožnost tohoto
krále dílem rukou svých, nýbrž na ně hleděla
okem stálé podpory a nepřestávala zavlažo-
vati štědrými dary, co zasadila jeho pravice,
přičemž Bůh až podnes dopřává podle své
milosti začatému chrámu vzrůstu.

^{1/} Správně: Burchard.

^{2/} Podle toho je pravděpodobné, že se tohoto obřadu
zúčastnili biskupové, kteří byli při korunovaci, takže je-
jich počet byl větší, než udává kronika.

Přijmi, ó Kriste králi, dar nový zbožného krále,
ovoce, rychle vzrostlé, král odvěra přináší tobě.
Za příklad svatého slibu král právě teď korunovaný
začíná stavět ti chrám, jak do rukou sevřel to nové
královské žezlo. A činí to opravdu z vroucího srdce,
neboť toužil den ze dne se zalíbit Marii a též
jejímu synu, i prosí, ať šťastně se uzavře jednou
konec života jeho, jen ctnostmi vždy ozdobeného;

lného trhu přes Ovoc-

nástrojích viz vzadu

Když se král Jan zdržoval v městě v pokoji, Korutanec na Hradě ve zmatku, konala se mezi nimi po pět dní za sebou rozličná vyjednávání, zda by se snad mohl najít mezi těmito knížaty nějaký přiměřený způsob dohody. A co prospělo, že měli obšírné rozmluvy? Hle, devátého prosince o půlnoci tajně uprchl Korutanec s paní Annou, svou manželkou, a celou svou družinou, aniž ho kdo pronásledoval, z Pražského hradu, zanechav ho za sebou s otevřenými branami. Odešel tedy bez vědomí všech, když spali, ve zmatku z království ten, který v něm přes tři roky panoval hanebným způsobem a vládou velmi nepořádnou. Odvedl pak s sebou Jindřicha, pražského měšťana, řečeného od Kamene^{20/}, a několik měšťanských synů jako zajatce, ale ty všechny vysvobodil mocí Vilém, řečený Zajíc, z jeho rukou, když utíkal, a přivedl je nazpět do Prahy.

Divná věc, když tajně utíkal Jindřich, vévoda korutanský, a na útěku bručel jako medvědice, které vzali mláďata, a konal svou cestu přes Pec u Křivoklátu^{21/}, přihodilo se, že se téhož dne a po téže cestě spěšně ubírali do Prahy se svou družinou na koních a vozech tři opati, totiž sedlecký, plaský a zbraslavský, kteří se přičiňovali za krále Jana. Jakmile pak uviděli stopy prchajícího Korutance, ochabla v nich veškerá síla myslí; neopatrně se totiž dostali na tu cestu, protože nikterak netušili útěk korutanského vévody. Kdyby však je byl dopadl vztek Korutanců, byla by je šílená ruka rozdrtila takřka na prach. Ale Hospodin, který je ostříhal při odchodu, ochránil je i při návratu jako posly míru.

^{20/} Byl to bratr Eberlina od Kamene, srv. kap. XCV, pozn. č. 11.

^{21/} V lat. textu: Purgilinum.

Tehdy ochránil Bůh ty spravedlivé, neb znal je;
nebýt ochrany Boží, je byl by ukamenoval
ve svém hněvu zlý lid, jenž tenkrát utíkal z Prahy.
Avšak v takové smrti by žili údělem věčným,
neboť přinesli mír, čímž zahnali veškeru zlobu.

KRÁL JAN USPOŘÁDAL MÍR
V KRÁLOVSTVÍ ČESKÉM
A BYL KORUNOVÁN
LÉTA PÁNĚ 1311

❖ CIX

Vzdávejme nyní všichni díky Pánu Bohu,
který nás svou dobrotou vysvobodil z moci
korutanské.

Nyní se shromažďme všichni a vzdávejme díky a chválu
Kristu, který svou mocí nás tohoto knížete zbavil,
knížete, který správu své říše s nevalnou péčí
vedl celé tři roky a u sebe, krutého vládce,
choval i mnohé jiné, kdož jako zloději žili,
království škodili jen a mír tu nesjednávali.
Ale že toto je kruté, teď děším se napsati více;
proto zde budiž mez a teď chci veselé věci

---

l Jindřich, vé-
1 bručel jako
t, a konal svou
, přihodilo se,
spěšně ubírali
i koních a vo-
laský a zbras-
za krále Jana.
majícího Koru-
sila myslí; ne-
cestu, protože
ského vévody.
ek Korutanců,
tila takřka na
je ostříhal při
ratu jako posly

2, srv. kap. XCV,

psáti a vypravovati takové, které jsou plny radosti, jakož i příjemné. Neboť kdo by nepovažoval za radostné a zcela příjemné, že v království Českém, zakrytém dosud chmurou mnohých útrap, zasnívá zářící nová hvězda, takřka z výšin nebeských seslaná, před jejímžto jasným paprskem umklo všechno poblouzení? Kdo nepokládá za božské tajemství to, co s podivem pozorujeme? Neboť vidíme již skutečně to, co pokládal včera a především za nemožné veškeren smysl lidský. Jak bychom nepovažovali za zřejmý důkaz slitování Božího, že Bůh tak náhle způsobil skrze mladičkého krále Jana, majícího čtrnáct let svého věku a v království nováčka, úspěch tak velikého pokoje? Neboť hned když ponejprv vcházel do Pražského města tento mladý král, volali: „mír“, a požehnání toho míru brzy na všech místech přibývalo.

Vyhlásil tedy svůj sjezd tento nový král a všem napsal, aby přišli veškerí čeští velmožové do Prahy ve svátek Narození Páně.^{1/} A tak všichni páni, jakož i šlechtici ihned poslechli tohoto nařízení nového krále a ochotně přišli svorně v míru do Prahy, jak král rozkázal. Přicházející pak přicházeli s jásáním, majíce rytířská oděná, a nechali doma své válečné zbraně, které dříve nosívali, tušíce všude bitky. A tak se všichni obyvatelé království, shromáždění v Praze, veselí nad svým novým králem, oslavují Boha, sklonění k zemi vítají a uctívají krále, nabízejí svému králi ochotné služby a vykonávají mu přísahu stálé věrnosti s holdováním. Všichni pozorně pohlíželi na svého krále, na jeho tvář jako na tvář anděla stojícího mezi nimi.

Neboť byl tehdy a je dodnes mladík pře-

krásný, zjevem spanilý, v tváři „bílý a červený, vybraný z tisíců“^{2/}, sličný krásou nad syny skoro všech lidí, které v těch dobách zplodila vzhlednost Němců anebo zrodila spanilá ztepilost vybrané přirozené krásy Čechů. Ó kolikrát zazněl v oněch dnech v mých uších svůdný zvuk pochvaly a byl to hlas veliké většiny lidu: „Tento mladistvý a líbezný král, vybraně urostlý, zasluhuje srovnání spíše s andělem nežli s člověkem.“ Říkali také přemnozí v onen den: „Sličný zjev tohoto krále určuje a jeho vlastní jméno ohlašuje, že Hospodin chce potěšiti svůj lid, neboť Jan je jméno jeho. Co však znamená Jan nežli „milost Boží“? Milost Boží je, že nastala milost a pravda skrze Pomazaného Páně, totiž tohoto krále.

Tehdy přísahali na rozkaz králův šlechtici království, že budou v zemi České konati a zachovávatí mír a prospěch, a tu smlouvu zachovali, jak slíbili. Nastal tedy mír, protože Bůh, původce a milovník pokoje, rozhodl tak učiniti skrze tohoto krále. Proto „se naplní pole hojností“^{3/} v pokoji. Neboť ti, kteří utekli v zlé době, zanechávající svůj majetek, po návratu „osévali pole, osazovali vinice a shromažďovali sobě užitek úrody“^{4/}, pronajímalo se lidu místo, kde předtím byl opuštěný příbytek a kde byla poušť.

Zbytky pak Korutanců a Míšňanů, které po sobě zanechal na útěku vévoda korutanský v některých městech a posádkách, vypudil hned král Jan z českého území svou pečlivostí a podle nějaké dohody, také nazpět získal tento král přemnoho hradů království, jež byly rozdány a od šlechticů zabráný, a dosud se usilovně přičiňuje, aby opět dostal a ke království připojil, co bylo rozchváčeno.

Půvabný tento král a nad jiné vznešený rodem,
má též andělskou tvář, z čehož celé Čechy se velmi
těší a jásají nad tím a hlučí velikou chválou,
v radosti tonou teď, když mír jim zase byl vrácen.

Neboť pokoj měla před obličejem tohoto mírumilovného krále a mladíka země, v které se dříve bouřil jeden proti druhému za času a vlády knížete korutanského, starce. Ale zda máš jen jedno požehnání, Otče všemohoucí, věčný Bože? Požehnal jsi, Pane, zemi své, dej také požehnání, zákonodárce, králi, Hospodine, ať „v síle tvé se raduje král“^{5/}, prosí tě pokorně jeho stádo. Pamatuj, Hos-

podine, na Davida, kterého jsi „pomazal olejem veselí“^{6/}, tak i ty pomaz služebníka svého, našeho krále! „Nechť se zjeví sláva

^{1/} 25. prosince.

^{2/} Píseň Šalomounova 5. 10.

^{3/} Podle Žalmu 64. 12.

^{4/} Žalm 106. 37.

^{5/} Žalm 20. 2.

^{6/} Žalm 44. 8.

Hospodina“⁷/ Boha, jenž požehnal lidu svému, prosíme, také v tomto králi, kterého jsi přivedl z domu otce jeho a z náručí matky jeho a postavil jsi ho, aby pásl stádo své.

Shromáždivše se tedy vjedno všichni velmožové, páni, jakož i veškerí šlechtici království Českého, pravili panu Petrovi, mohučskému arcibiskupovi, jednomyslně a jednohlasně: „Račte, ctihodný pane, našeho krále Jana, kterého nám dal Pán Bůh a zákonitě postavila v čelo našemu království svatá říše, ze svého úřadu požehnati a posvětití požehnáním svatého pomazání a korunování.“ A Mohučský jim odpověděl: „Žádáte velikou věc, kterou si dobře netroufám vykonati, nesvolí-li rozhodnutí vůle pana císaře, jehož je synem tento král. Neboť zamýšlí císař vystrojiti králi Janovi, svému synovi, císařské slavnosti ke korunovací a chce se jich s množstvím knížat zúčastniti slavnostně i osobně. Vždyť těší otcovského ducha dívati se okem své císařské vznešenosti na svého syna korunou slavnostně korunovaného v den jeho korunovace, protože to bude den radosti pro srdce onoho otce, který miluje syna horoucí láskou. To vlévala,“ pravil Mohučský pán, „do mých uší řeč císařova, když mně nedávno před výpravou do Itálie poroučel svého jednorozeného.“

Než oni tím horoucněji naléhali, a nabídnuvše modlitby i odměnu, pokorně prosili arcibiskupa, aby byl jejich pán korunován, a takto pravili: „Spadla koruna z hlavy“⁸/ a z království našeho, dlouho jsme byli, bohužel, bez hlavy a opuštění, nyní, zbožný otče, vyzdvihněte roh spasení“⁹/ našeho a korunujte

našeho krále korunou království; nastane-li nějaké prodlení, umenší naši radost a přivodí nebezpečnosti. Vám, pane arcibiskupe, dáme povinnou úctu a obvyklé dary, vystrojíme nádhernou slavnost ke korunovací a přichystáme výpravu k poctě královské, jen nám korunujte našeho krále; o to srdcem i ústy zároveň pokorně prosíme.“

A tak vida nadšení veškerého množství, pomýšlel vyhověti žádosti prosícího lidu a slíbil i zaradovali se všichni. A „roznesla se zpráva“¹⁰/ ke všem, že v nejbližší době přijme král Jan korunu království, a všichni chystají k té radostné slavnosti nádhery, jakou mohli. A tak když se velmi vesele sešli do Prahy všichni svolaní velmožové, páni a šlechtici království a z jednotlivých měst váženější osobnosti, hle, dne 4. února, kterýžto den byl tehdy v nejbližší neděli po Očišťování blahoslavené Panny Marie¹¹, byl král Jan zároveň s jasnou paní Eliškou ve větším kostele na Pražském hradě před oltářem svatého Víta mučedníka královskou korunou od pana Petra, mohučského arcibiskupa, tím nádherněji, čím pobožněji korunován. Byli tehdy při tom všichni úředníci království a řádně vykonávali své úřady. Ten držel žezlo, tento korunu, ten jablko, ten to, onen ono, každý podle stavu a stupně svého. Také byli dva mladíci, rodem urození, od krále, který měl být tehdy korunován, právě v tu hodinu učinění rytíři, byvše opásáni pásem rytířským; ti byli určeni držeti drahocennou korunu nad hlavou královou. Z nich jeden byl syn pana Bohuslava z Boru¹²/, druhý Fridmana ze Smojna.¹³/

Ó jak veliká radost se nad tím ozývá v chrámě!
Veškerý lid se těší a svému jde blahopřát králi.
Když mu pak koruna dána, lid nabývá myslí, je vesel,
pozvedá radostný zpěv. A přítomní vzdalují náрек,
milují králův čin a jásají z radosti nad tím.
Zpívá si Čechů dav, co jejich dovede jazyk,
ale i velká část tu Němců německy zpívá.
Zato však kněžské sbory tu pějí přátelskou píseň,
která se zalíbila všem lidem, jak se tam sešli.
Radostí plakali mnozí, neb viděli na vlastní oči,
kterak králova hlava již řádnou korunou září.

Po obřadu této radostné mše, když král řádně přijal požehnání korunovace, sestoupil s královnou z Pražského hradu ve veliké

slávě. Neboť zástup, který šel napřed i vzadu, byl nesčíslný, oděný drahocennými rouchy; a nad hlavami nového krále a královny, sedí-

cích na vybraných koních, se vznášel jako zářící nebe baldachýn, vyzdvižený na čtyřech sloupcích. A doprovázel je středem obou měst až do kostela svatého Jakuba Menších bratří plesající zástup za zvuku trub, louten a píšťal, bubnů a kórů i hudby všeho druhu. V refektáři pak Menších bratří

byla připravena podivuhodným dílem sedadla a stoly pro královskou hostinu. Také byla družina hodovníků rozdělena po přemnohých místech, neboť nebylo možno připravit tak velikolepou hostinu na jediném veřejném místě, protože byl mráz. Jedli tedy ve-sele a hodovali všichni spolu skvěle.

Všichni se radují tam a z vybraných jídel si berou,
nadšeně hodovník chválí tu královskou hostinu skvělou,
a kdo z přítomných spatřil tak velikou slavnost, ten žasl,
divil se, že se chystá tak veliká sláva v tak krátké
době. A bylo by dost, kdyby bývala takové věci
určila delší doba, rok celý kdyby je chystal.

Neboť či mysl nežasne náramným podivením, když na vlastní uši slyší, že byl král v tak krátké době tak okázale korunován? Vždyť toho krále Jana, který v měsíci prosinci mocně vtáhl do Prahy, nádherně korunoval následující měsíc únor korunou království. Podle našeho soudu byl zajisté původcem této rychle vystrojené slavnosti nebeský učitel, který byl dosud, jak známe, tomuto králi ukazatelem cesty a dobrotivým vůdcem. A tak po dokonání vytoužené slavnosti královské korunovace nepřestala země Česká oplývatí hojnější radostí. Neboť se o závod hrnou na dvůr tohoto nově korunovaného krále Jana všichni velmožové a střeží mír; bezpečné a schůdné jsou cesty, které byly dříve neschůdné a proměněny takřka v pustinu.

A když se všemu pod rukama krále Jana dařilo a celé Čechy ho poslouchaly, rozhodl se podívat, jak a kterak vypadají poměry na Moravě. V měsíci tedy květnu téhož roku — je to rok Páně 1311 — vtáhl král Jan s dosti silnou mocí na Moravu^{14/} uspořádat ji a potěšit; neboť ji těžce tížily stálé útisky, tak jako i Čechy. Měl tehdy král s sebou ve svém průvodu pana Petra, mohučského arcibiskupa, pana Filipa, eichstädtského biskupa, Albrechta z Hohenlohe a hraběte Bertholda z Hennebergu i Dithera, řečeného z Castellu, muže právě tak srdnatého jako bojovného, a řídil se jejich radami ve všech královských záležitostech, jak určil císař Jindřich, králův otec. Ostatní knížata a hrabata, když se podobila králi Janovi Praha a to, co je v království, se vrátila domů. A tak přišel král Jan na Moravu a přitřhl nejprve k Olomouci,

metropoli celé Moravy. Tam byl uvítán ode všeho lidu s nesmírnou radostí. Zůstal tam dvanáct dní a uspořádal to, co se týkalo míru.

Tehdy také přišel ke králi Janovi Boleslav, vévoda vratislavský, který držel vládu ve vévodství Opavském. A tam se král po četných vyjednáváních s vévodou přátelsky dohodl a vévoda dobrovolně postoupil^{15/} králi zemi Opavskou. Neboť to Opavské vévodství patřilo odedávna ke království Českému; povstali pak někteří pánové z Opavského vévodství proti vévodovi Mikulášovi, pravému svému pánovi, který byl bratrem pana Václava^{16/}, krále českého, zakladatele Zbraslavi, a toho vévodu vyhnali a dobrovolně se s městy poddali Boleslavovi, vévodovi vratislavskému, který nad nimi panoval až do návštěvy tohoto krále Jana. V té svrchu uvedené dohodě slíbil král vévodovi dáti a zaplatiti v jistých lhůtách osm tisíc hřiven stříbra; slíbil pak ty peníze král

^{7/} Proroctví Izaiáše proroka 66. 5.

^{8/} Pláč Jeremiášův 5. 16.

^{9/} Podle Lukáše 1. 69.

^{10/} Lukáš 7. 17.

^{11/} Neděle po Hromnicích připadla r. 1311 na 7. února, nikoli na 4.

^{12/} V lat. orig.: de Merica, dnešní Bor u Tachova.

^{13/} V lat. orig.: de Sman. Osada toho jména se nevyskytuje; snad bylo toto místo totožné s pozdějšími Zákupy (srv. J. Šusta, České dějiny II, 2, str. 45, pozn. č. 1).

^{14/} Listinně je dosvědčen pobyt Janův na Moravě r. 1311 v Brně od 22. května do 18. června (Regesta III, č. 18, 19, 29).

^{15/} Listina, kterou slibují vévodové slezští vrátit Opavsko za částku 8000 hřiven, je datována v Olomouci 11. června 1311 (Regesta III, č. 23).

^{16/} Mikuláš Opavský byl levoboček Přemysla Otakara II. s Anežkou z Kuenringu.

nejen proto, aby se vévoda zřekl země Opavské, ale aby v budoucnosti nevymáhal nebo nepožadoval z království Českého věno paní Markétě, své manželce. Neboť ženy krále Jana a vřatislavského vévody jsou dcery pana krále Václava a navzájem si jsou sestrami.^{17/} Bývalo totiž zvykem českých králů přidělovati jedné každé ze svých dcer, když se vdávala za mužského druhu, jako svatební věno deset tisíc hřiven stříbra. V oněch dnech se král a vévoda společně zavázali písemně, ústně a sliby k přátelství i k účinné vzájemné pomoci a vespolek se přátelsky rozloučili.

Konečně král vyjel z Olomouce a zamířil kroky k Brnu, kde ho okázale uvítal nejen veškerý lid křesťanský, ale i celá obec židovská. Neboť Židé v průvodu vyšli dále od města Brna a první se potkali s přicházejícím králem. A když jsem spatřil neobvyklý průvod židovský, nesoucí s uctivostí Desatero, za-

balené do kmentu, a vítající krále hebrejským zpěvem, „rozplývala se duše má“^{18/} jak úžasem, tak vroucí zbožností a „potoky vod vyronily oči mé“^{19/}, protože jsem na vlastní oči viděl a tehdy jsem si vzpomněl na silné utlačování, které zakoušeli s křesťany v Čechách tito Židé. Vyšli naproti králi Janovi, přicházejícímu s královnou Eliškou, zástupové, mezi nimiž jsem viděl přemnohé, kteří byli z překypující radosti srdce na tvářích zaliti slzami. Král vešel do Brna, uspořádal uvnitř i venku mír a z toho se veškeren blahopřející lid radoval. Konečně se v Rajhradě^{20/} domluvil král s rakouským vévodou Fridrichem a tam si navzájem slíbili svorné přátelství se vzájemnou pomocí a svorně se po líbezně znějících slovech jeden s druhým rozloučili. Napraviv tedy mír po celé Moravě, vrátil se král Jan do Čech^{21/}, prošel veškerou zemí, navštívil jednotlivá města a srovnal se zemí nové tvrze, odkud se dály loupeže.

Král ten konával soudy a sirotkům, jakož i vdovám, zjednával spravedlnost a odmítal nespravedlnost. Právem spravedlivým král pečoval o nedospělé, ty však vyplenil zcela, zlá vina jež poskvřenovala. Ach, jak obtížné jest, když bezbožní nechat by měli lehkomyšlných činů, jimž zvykli a byli v nich zběhlí, neboť, čemu kdo přivyk', v tom později neumí ustát, což se projeví činem, jenž ve zlém se úmyslu páše.

Neboť povstali někteří ničemní mužové, nad jiné zločinnější, kteří dříve páchali přemnoho loupeží na Moravě, a jedním z nich byl Fridrich z Linavy, Artleb, řečený z Boskovic, a jeho bratr Jimram se svými společníky. Tito upustili načas ze strachu před králem od obvyklého loupežení, ale nyní se z touhy po cizím majetku vrátili k lupičství „jako pes k zvracení svému“.^{22/} Oznamili to tedy králi obyvatelé Moravy, kteří trpěli zlé od zlých, a prosili o královskou ochranu. A spravedlivý král Moravanů nepomíjel hluchým uchem jejich nárek, nýbrž poslal a svolal české vojsko.

V měsíci tedy červenci^{23/}, třetí rok po svém

příchodu — je to rok Páně 1312 —, vytáhl král Jan z Prahy a postupoval přinést pomoc Moravanům. Měl pak Jimram z Boskovic, škůdce Moravy, blízko kláštera Třebíče jeden hrad, který se nazýval Ungersperk^{24/}; protože byl králi v cestě, královo vojsko naň válečně udeřilo, mužně naň zaútočilo a dobylo ho. Bylo zajato na tom hradě osmnáct lapků a ti všichni byli na rozkaz králův stětím ihned popraveni. Byl však mezi nimi jeden, jak mi vypravoval Herlin, králův maršálek, který si nikoli s žalem a nářkem, nýbrž dobrovolně a s radostí vyvolil oběšení na větvích jednoho zelenajícího se stromu, který tam stál a kvetl, a dostal, co žádal.

Ten, jenž na hradě žil, již visí na větví stromu, nebeským hvězdám jsa blíž; i hyne jak na háčku ryba. Zmírá, povýšen takto, ten člověk, když provaz ho sevřel. Zároveň stínají meče i ostatní čeládku hradní.